

Knjižničar – osoba predodređena za cjeloživotno učenje

Librarian – a person destined for lifelong learning

Primljeno: 6. 10. 2023.
Prihvaćeno: 5. 11. 2023.

**TEMA
BROJA**

Ana Gabaj Miloš, knjižničarka

Knjižnice grada Zagreba
ana.gabaj.milos@kgz.hr

Sažetak

U današnje vrijeme, osim što smo okruženi velikom količinom informacija, suočeni smo i s naglim razvojem novih tehnologija i promjenama u društvu, što dovodi do sve veće potrebe za kontinuiranim obrazovanjem pojedinca, odnosno redovito proširivanje stručnog znanja i osuvremenjivanje vještina, posebice u struci koja podrazumijeva djelatnike koji su informacijski pismeni. U mrežnom izdanju [Hrvatske enciklopedije](#) *knjižničar*, ili *bibliotekar*, definiran je kao stručnjak koji radi (u knjižnicama, istraživačkim institucijama ili samostalno) na prikupljanju, pohrani, čuvanju, obradi i korištenju informacija i medija na kojima je ona zabilježena. Zvanje se stječe školovanjem na dodiplomskoj ili poslijediplomskoj razini, u nekim državama i posebnim specijalističkim tečajevima. No, obrazovanje za knjižničare ne prestaje završetkom sveučilišnog studija, ili položenim stručnim knjižničarskim ispitom, već se ono nastavlja tijekom cijelog života, a svakako ovisi o osobnim interesima pojedinca. Knjižničari su svakodnevno okruženi obiljem informacija i dostupnom literaturom što omogućava poticajno okruženje za cjeloživotno učenje, stoga su oni pravi primjer osoba predodređenih za cjeloživotno učenje.

Uz opis koncepta cjeloživotnog učenja ili obrazovanja, u radu se navode stručne kompetencije kojima bi knjižničar trebao ovladati kako bi doprinio vlastitoj organizaciji, korisnicima i struci. Također, navode se centri, knjižničarska društva i ustanove koji knjižničarima pružaju veliku podršku za cjeloživotno učenje u okviru stručnih skupova, seminara, predavanja i edukativnih radionica.

Gljučne riječi: informacije, knjižnica, kompetencije, napredovanje, obrazovanje

Summary

Nowadays, we are surrounded by a large amount of information as well as faced with the rapid development of new technologies and changes in the society, which leads to an increasing need for continuous education of the individual, i.e. regular broadening of professional knowledge and learning new skills, especially in a profession that includes employees who are information literate. In the online edition of [the Croatian Encyclopaedia](#), a *librarian* is defined as an expert who works (in libraries, research institutions or independently) to collect, store, preserve, process and use information and the media on which it is recorded. The title is acquired through education at the undergraduate or postgraduate level, and in some countries also on specialist courses. However, education for librarians does not end with the completion of university studies, or passing the professional exam, but continues throughout life, and it certainly depends on the personal interests of the individual. Every day, librarians are surrounded by an abundance of information and available literature, which provides a fertile ground, i.e. a stimulating environment for lifelong learning, therefore, librarians are a true example of people destined for lifelong learning.

Along with the description of the concept of lifelong learning or education, the article provides a list of professional competences which a librarian should master in order to contribute to his own organization, users and the profession. Furthermore, it lists the centres, librarian societies and institutions that provide librarians with great support for lifelong learning within the framework of professional meetings, seminars, lectures and educational workshops.

Keywords: information, library, competences, promotion, education

Pojam cjeloživotno učenje

Koncept cjeloživotne edukacije, s naglaskom na cjeloživotnom obrazovanju, razvija se šezdesetih godina, kao odgovor na zastarijevanje znanja i na neusklađenost edukacije mladih i odraslih.¹ Cjeloživotno učenje definira se kao učenje tijekom života radi poboljšanja znanja, vještina i/ili kvalifikacija iz osobnih, društvenih i/ili stručnih razloga,² a obuhvaća formalno, neformalno i informalno učenje.³

- formalno obrazovanje (eng. formal education) odnosi se na obrazovanje od osnovne škole do sveučilišta te rezultira javnom ispravom (svjedodžbom ili diplomom) o završenom studiju i vrsti obrazovanja
- neformalno obrazovanje (eng. nonformal education) također je organizirano učenje, ali se ono provodi izvan redovitog školskog sustava (seminar, tečaj i dr.)
- informalno obrazovanje (eng. informal education) podrazumijeva samoobrazovanje koje se provodi prema individualnim potrebama pojedinca.

Nadalje, stalno stručno usavršavanje definirano je kao održavanje i povećanje znanja, stručnosti i kompetencija stručnjaka tijekom njihova radnog vijeka, u skladu s planom oblikovanim tako da uzima u obzir potrebe stručnjaka, poslodavaca, struke i društva u cjelini. Cilj je usavršavanja osposobiti pojedince, u ovom slučaju knjižničare, za pružanje kvalitetnih usluga. Za svaku je struku, pa i knjižničarsku, ono vrijedno jer podiže ugled struke.⁴ Naravno, uza sve to, najbitnija je osobna motivacija pojedinca za cjeloživotnim obrazovanjem koja podrazumijeva praćenje i proučavanje stručne literature, sudjelovanje na stručnim skupovima i seminarima, pisanje stručnih radova, izlaganja na stručnim skupovima, pripreme za ulogu mentora, posjećivanje knjižnica, osmišljavanje edukativnih i kreativnih programa i projekata te upoznavanje kolektiva.

Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju navode da knjižnica 21. stoljeća mora biti središnje informacijsko mjesto u zajednici koje bi se, osim pružanjem temeljnih knjižničnih usluga, trebalo istaknuti uslugama i programima namijenjenim informiranju, socijalizaciji, zabavi i obrazovanju svojih korisnika nerijetko provedenim u suradnji sa stručnjacima iz drugih područja,⁵ stoga je knjižničar koji je dovoljno informiran i obrazovan relevantan ponuditi korisnicima kvalitetnu uslugu, odnosno programe koji zadovoljavaju njihove interese. Osim zadovoljavanja potreba korisnika, knjižničar mora biti upućen u informacijske sustave koji se redovito nadograđuju i nude nove usluge.

Kompetencije knjižničara i stručna podrška

Kompetencije obuhvaćaju znanja i vještine potrebne za obavljanje nekog posla. Knjižničar bi svakako trebao ovladavati stručnim kompetencijama, a četiri temeljne kompetencije su: upravljanje informacijskim organizacijama, upravljanje građom, upravljanje informacijskim uslugama te primjena informacijskih alata i tehnologija, dok osobne kompetencije predstavljaju skup stavova, vještina i vrijednosti koje omogućuju praktičarima da učinkovito rade i doprinose vlastitoj organizaciji, korisnicima i struci.⁶

¹ Pastuović, N. Edukologija: integrativna znanost o sustavu cjeloživotnog obrazovanja i odgoja. Zagreb: Znamen, 1999, str. 25

² Maštrović, T. et al. Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009., str. 13.

³ Pastuović, N. Nav. dj. Str. 54.

⁴ Maštrović, T. et al. Nav. dj. Str. 26.

⁵ Miočić, P. Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju: završna verzija. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 55, 2(2012.), str. 171. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/156990>

⁶ Maštrović, T. et al. Nav. dj. Str. 171-172.

U *IFLA-inim smjernica za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina* navodi se da dječji knjižničari trebaju posjedovati čitav niz vještina i osobina, kao što su vještine međuljudskih odnosa, socijalna osviještenost, vještine timskog rada i vodstva te kompetentnost u praksama i postupanjima u organizacijama u kojima rade. Važno je da knjižnični djelatnici posjeduju stručna znanja o uslugama namijenjenima djeci, uključujući stručno znanje i napredno poznavanje teorija o razvoju djece i dječje psihologije. Učinkovite i profesionalne dječje knjižnice zahtijevaju educirane i predane dječje knjižničare koji su sposobni osmišljavati, planirati, organizirati, provoditi, upravljati i vrednovati usluge i programe prilagođene potrebama djece i njihovih obitelji u zajednici u kojoj knjižnica djeluje. Stoga je knjižničar informacijski stručnjak koji uvijek traga za izazovima, učinkovito komunicira s odraslim i dječjim korisnicima, ali i s kolegama, jasno oblikuje ideje i provodi ih u djelo, po potrebi koristi timski pristup, planira i postavlja prioritete, planira i gradi vlastitu karijeru, razmišlja inovativno i kreativno, fleksibilan je za promjene, odgovoran je za kontinuirano učenje kojim stalno unapređuje svoja znanja i vještine.

Knjižničarima u Hrvatskoj cjeloživotno obrazovanje omogućeno je u okviru stručnih skupova, seminara, predavanja i edukativnih radionica u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje, Hrvatskog knjižničarskog društva, Zagrebačkog knjižničarskog društva i drugih regionalnih društava, kao i edukativnih programa u organizaciji Knjižnica grada Zagreba koji su namijenjeni zaposlenicima, ali i školskim i narodnim knjižnicama na području Zagreba i Zagrebačke županije. Ova podrška obrazovanju knjižničarima omogućuje stjecanje novih vještina, praćenje suvremenih trendova, razmjenjivanje iskustava, unapređenje kvalitete knjižničnih usluga i dr. Također, naglasak na obrazovanju pokazuje predanost knjižničnog sektora da se kontinuirano razvija i prilagođava zahtjevima korisnika.

Zaključno razmatranje

Koncept cjeloživotnog učenja proizlazi iz potrebe za prilagodbom obrazovnih sustava dinamičnim promjenama u društvu i tehnologiji. U svijetu koji se neprestano mijenja, brz razvoj tehnologije i evolucija tržišta rada postavljaju nove izazove. Cjeloživotno učenje naglašava kontinuiranu potrebu za stjecanjem novih znanja, vještina i prilagođavanje novim okolnostima tijekom cijelog života. Ova prilagodba nije samo od koristi pojedincima, već i društvu u cjelini, stvarajući agilniju, inovativniju i obrazovaniju zajednicu koja je sposobna nositi se s izazovima suvremenog doba. Za knjižničare, kao informacijske stručnjake, cjeloživotno obrazovanje postaje ključno jer omogućuje ne samo pristup novim znanjima i vještinama, već i prilagođavanje razvoja informacijskih tehnologija za zadovoljavanje potreba korisnika. Stalno stručno usavršavanje knjižničara ima dubok utjecaj ne samo na razvoj karijere, već i na ugled struke. Cilj knjižničarske djelatnosti nije samo pružanje informacija, nego i aktivno sudjelovanje u zajednici kroz edukativne programe, stručnu podršku i suradnju s drugim stručnjacima. U konačnici, stalno stručno usavršavanje pomaže knjižničarima da ostanu informirani o novim metodama, praksama i standardima u struci što dovodi do pružanja visokokvalitetne informacijske usluge u suvremenom društvu. Sve se to postiže kroz raznolike oblike obrazovanja, sudjelovanjem u stručnim programima te aktivnim sudjelovanjem u knjižničarskim zajednicama. Knjižničari koji su posvećeni osobnom kontinuiranom usavršavanju imaju veće mogućnosti za razvoj inovativnih pristupa i pružanje kvalitetnih usluga koje odgovaraju potrebama korisnika u dinamičnom okruženju.

Literatura

1. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. URL: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=7464> (29. 9. 2023.)
2. IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, 2022. URL: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2455/1/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022-hr.pdf> (25. 9. 2023.)
3. IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina. URL: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-hr.pdf (26. 9. 2023.)
4. Maštrović, T. et al. Cjeloživotno učenje knjižničara: ishodi učenja i fleksibilnost. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009.
5. Miočić, P. Smjernice za informacijsku pismenost u cjeloživotnom učenju: završna verzija. Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 55, 2(2012.). URL: <https://hrcak.srce.hr/file/156990> (2. 10. 2023.)
6. Pastuović, N. Edukologija: integrativna znanost o sustavu cjeloživotnog obrazovanja i odgoja. Zagreb: Znamen, 1999.
7. Vizija i stvarnost: zbornik u povodu 40 godina djelovanja Aleksandre Horvat u knjižničarstvu / uredile Daniela Živković i Tatjana Nebesny. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 2016.